

Täysistunto

Tiistai 7.11.2023 klo 14.04—17.57

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 81/2023 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Ministeri Mykkänen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.03 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt annettava hallituksen esitys koskee siis akkuasetuksen toimeenpanoa ja akkujen ja paristojen vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten hyväksymistä ja nimeämistä ilmoitetuksi laitokseksi. Esitys on siis varsin hallinnollis-tekniinen, ja sillä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia toiminnanharjoittajien tai viranomaisten toimintaan.

EU:n akkuja ja paristoja sekä jäteakkuja ja -paristoja koskeva asetusta on siis annettu 12. heinäkuuta 2023, ja sen soveltaminen alkaa jäsenvaltioissa pääosin 18. helmikuuta 2024, jolloin myöskin tämä nyt käsillä oleva hallituksen esitys on tarkoitus lainsäädäntöön voimaan saattaa. Asetus on siis sinällään jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa sääntelyä, mutta asetuksen tueksi tarvitaan kansallista täydentävää sääntelyä muun muassa toimivaltaisten kansallisten viranomaisten osalta. Asetuksen kansallisessa täytäntöönpanossa on tarkoitus edetä kahdessa vaiheessa: nyt siis annetaan esitys arviointilaitosten hyväksymisestä ja toisessa vaiheessa tehdään loput tarvittavat muutokset kansalliseen säädäntöön.

Esityksen mukaan jätelakiin lisättäisiin säännökset ilmoitetuksi laitokseksi hyväksymistä koskevasta hakemuksesta, toimivaltaisesta viranomaisesta ja kansallisesta hyväksyntä- ja ilmoittamismenettelystä. Vaatimustenmukaisuuden arvioinnin suorittaa siis ulkopuolinen riippumaton kolmas osapuoli, niin sanottu vaatimustenmukaisuuden arviointilaitos. Esityksen mukaan ympäristöministeriö toimisi vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten hyväksymisestä ja ilmoittamisesta vastaavana viranomaisena, ja näin ollen, kun ympäristöministeriö on ilmoittanut vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksen komissiolle, sitä kutsutaan ilmoitetuksi laitokseksi. Tältä osin kyseessä on uusi viranomaistehtävä akkujen ja paristojen osalta.

Käytännössä siis niiden toimijoiden, jotka haluavat hakea ilmoitetuksi vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitokseksi, on haettava hyväksymistä ympäristöministeriöltä ja hakemukseen on liitettävä Turvallisuus- ja kemikaaliviraston akkreditointiyksikön antama ak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2023 vp

kreditointitodistus siitä, että vaatimuksenmukaisuuden arviointilaitos täyttää akkuasetuksen vaatimukset. Hakemuksen ja siihen liittyvien asiakirjojen arvioiminen, ilmoitusmenetely ja valvonta lisäävät hieman ympäristöministeriön hallinnonalan velvoitteita. Tehtävien ei kuitenkaan arvioidaan aiheuttavan tarvetta lisähenkilöstölle ympäristöministeriössä.

Kokonaisuudessaan tämä varsin kapea, hallinnollinen hallituksen esitys kytkeytyy siinänsä tärkeään asiaan, eli akkujen kysynnän määrän arvioidaan 14-kertaistuvan Euroopassa lukien vuodesta 2018 vuoteen 2030, tärkeimpänä syynä liikenteen sähköistyminen ja sähkövirtaa käyttävien langattomien laitteiden yleistyminen. Tästä syystä akkuasetus EU:ssa korvaa vanhan vuoden 2006 akku- ja paristodirektiivin uusien päivitettyjen säädösten voimaan saattamiseksi.

Käytännössä siirtymäaikojen jälkeen otetaan käyttöön myös hiilijalanjälkitarkastelu akuissa ja paristoissa ja uusia rajoituksia akkujen sisältämille haitallisille aineille. Siis suoraan EU-laajuisesti voimaan tulevalle suoraan sovellettavalla asetuksella nostetaan myös akkujen ja paristojen keräystavoitteita ja parannetaan myynnissä olevien kertakäyttöparistojen laatua sekä jatkossakin vahvistetaan mahdollisuus palauttaa käytetyt akut ja paristot ilmaiseksi niiden myyjille.

Näin ollen tämä vaatimustenmukaisuuden arviointilaitosten arviointia, hyväksymistä ja ilmoittamista koskeva hallituksen esitys on siis tarkoitus saattaa voimaan ensi helmikuussa samanaikaisesti EU:n akkuasetuksen vaatimustenmukaisuuden arviointilaitoksia koskevien säännösten soveltamisen kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten otetaan puheenvuoro. Siellä on edustaja Hoskonen.

15.07 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Hieman uskallan olla eri mieltä ministerin kanssa asiassa, ei periaatteen vuoksi vaan asian vuoksi. Kyllä ihmettelen, että kokoomuslainen ministeri esittelee valtavaa byrokratian kasvattamista tähän maahan. Ymmärrän toki, että tiettyjä laatuvaatimuksia on autoilla, ruohonleikkureilla, kahvinkeittimillä, mutta aikooko ministeri nyt virkauransa aikana ruveta tarkastuttamaan ruohonleikkurit, kahvinkeittimet sun muut? Tähänkään asti eri koneita, mitä on tähän maailmaan tehty, ei ole tarkastettu. On asetettu esimerkiksi autoille tietyt vaatimukset liittyen turvavöihin, korin vahvuuteen, airbageihin, päästöihin ja niin edelleen, mutta eihän siellä ole yhtään virkamiestä vahtimassa. Tämähän rupeaa muistuttamaan Neuvostoliittoa, jossa kaikki on hallinnoitu ja jokaiselle asialle on tarkastaja ja vielä ylitarkastaja istuu ministeriössä.

Ja väite siitä, että tähän ei tarvita lisää virkamiehiä: ei tällä hetkellä tarvita, ministeri on aivan oikeassa, mutta kunhan vuosi tai kaksi menee, niin tulemme näkemään, että ministeriö vaatii kymmentä uutta virkamiestä vahtimaan akkuja. Jos siihen mennään, niin minunkin kotonani on monia akkuja monessa muussa tarkoituksessa kuin pelkässä puhelimessa olevia akkuja.

Saatan joutua liriin puheideni takia, mutta sen riskin minä kyllä otan, koska eihän tästä hommasta tule enää mitään, kun Euroopan unioni alkaa hallinnoida meidän akkujen laatua. Sitten ollaan esittämässä lisää virkamiehiä ja sitten annetaan erilaisia tarkastukseen liittyviä oikeuksia jollekin taholle, joka ihan varmasti kirjoittaa laskuja. Kuka tämän kaiken lystin maksaa? No, tässä salissa silmävaraisen arvioni mukaan niitä on noin 20 hen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 51/2023 vp

keä, eli veronmaksajathan tämän maksavat. Voi hyvänen aika! Olemme kymmenen miljardin velkaantumisvauhdissa, ja lisää byrokratiaa luodaan.

Paremminkin toivoisin, että ministeri keskittyisi urallaan vaikka nyt oikeiden ympäristöasioiden hoitoon, vaikka siihen, että lopetettaisiin tässä maassa esimerkiksi jätteen tuonti Italiasta. Miksi te ette siihen aseta virkamiestä tutkimaan, paljonko päästöjä tulee, kun ajetaan ympäri maailmaa jätettä tänne? Estätte omalla toiminnallanne ja kaikilla voimillanne sen, että tässä maassa ei turvetta voida polttaa. Te teette valtavaa ympäristövahinkoa, kun tuprutatte helsinkiläisten silmille valtavan määrän erilaisia jätteitä taivaan tuuliin, kun italialaista jätettä poltetaan täällä. Siellä teillä olisi valtava ympäristöteko, arvoisa ministeri. [Puhemies koputtaa] Käyttäkää energiaanne sinne, siinä tapahtuu hyviä asioita: ei mene ihmisten hengitysilma pilalle, ja saamme tällä keinoin hyötyä tälle yhteiskunnalle.

Nyt ollaan menossa siihen, että unioni rupeaa kohta määräämään taskulampuista. Tämä aamuna käytin muuten kahvia keittäessäni taskulamppua, jossa on led-paristot ja joka on ladattava. Toivon mukaan en syylistynyt rikokseen, mutta kahvi oli kyllä kuitenkin hyvää. Toivon, että tällainen järjettömyys lopetetaan, kun eihän tässä ole enää mitään tolkkua, kun alkaa olla ministeriä, valvojaa ja virastoa ja sitten on vielä ministeriön virkamies, joka ylimpänä tuomarina 15 valituksen jälkeen antaa tuomion, että Hoskosen kahvinkeitin akku oli laitton. — Ei muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri vastata lyhyesti? Yksi minuutti.

15.10 Ympäristö- ja ilmastoministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos tietysti painavista huolista sikäli, että byrokratiaa pitää aina pyrkiä välttämään.

Kuten edustaja Hoskonen varmasti tietääkin, niin tässä on kyse suoraan sovellettavana voimaan tulevasta EU:n akkuasetuksesta ja sen mukaisesta arviointilaitosten hyväksymismenettelystä, josta ei muulla tavalla voida tätä soveltaa. Muuten markkinat olisivat entistä pahemmin solmussa, jos ei tiedetä, kuka näitä arviointilaitoksia hyväksyy ja kuka ei.

Myöskin täytyy sanoa, että tämän esityksen osalta eivät ole sen enempää paristojen ja akkujen myyjät kuin käyttäjäkään esittäneet suuria huolia byrokratian lisääntymisestä. Huomattavasti haastavampia lainsäädäntöehdotuksia tässä mielessä, kun EU-lainsäädäntöä yhteisesti toteutamme, joudumme tässä salissa käsittelemään. Mutta varmasti toimeenpanossa on syytä pitää huolta siitä, että tässäkään asiassa ei turha byrokratia lisäännä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan.